

Relația stil didactic - managementul clasei de elevi ca grup social în contextul activităților de educație ecologică

Relația stil didactic – managementul clasei de elevi ca grup social în contextul activităților de educație ecologică oferă o perspectivă de ansamblu asupra fenomenului relațional existent în clasa de elevi, fenomen alimentat și cultivat de către cadrul didactic prin intermediul stilului său didactic și prin capacitatea și abilitatea de a manageria situațiile educaționale întâlnite la clasă, atât în timpul orelor petrecute la școală, cât și în timpul activităților complementare acestora, respectiv activitățile extracurriculare.

Prin intermediul acestei relații se produce întărirea gradului de coeziune în clasa de elevi ca grup social de către cadrul didactic care practică un stil democratic, cooperant, care folosește strategii didactice activizatoare și atractive a căror menire este de a le cultiva copiilor încrederea în forțele proprii, spiritul de inițiativă, adeziunea la grupul de lucru și identificarea cu acesta în rezolvarea sarcinilor de învățare.

În aceste vremuri fenomenul de poluare și folosirea excesivă a resurselor naturale se manifestă din ce în ce mai puternic, iar efectele acestora se răsfrâng în mod direct asupra sănătății noastre și, în același timp, asupra sănătății pământului. Copiii sunt un public important pentru educația ecologică, deoarece *sunt gestionarii și consumatorii de mâine ai resurselor*. Ajutându-i să-și cunoască drepturile ca cetățeni, dându-le puterea să acționeze și să simtă că ei contează, clarificând legăturile dintre sănătatea individuală sau familială și mediu, arătând legătura dintre veniturile personale și mediu, și trezindu-le interesul față de lumea naturală, poți aprinde o luminiță a “proprietății personale” în probleme de mediu. Și nu trebuie să fii îngrijorat dacă nu poți face totul – aprinderea acestei luminițe este un bun început!

Clasa de elevi ca grup social este un grup educațional complex, iar studierea acestuia se face printr-o abordare interdisciplinară: pedagogia socială, psihologia pedagogică, biologia pedagogică, sociologia pedagogică. Obiectul cunoașterii clasei de elevi îl constituie *sintalitatea* acestuia. Fenomenele pe care le presupune aceasta din urmă se află într-o continuă transformare, de aceea, pentru cunoașterea ei este foarte important să îmbinăm viziunea transversală cu cea longitudinală, adică să folosim, la intervale regulate de timp, metode prin care să obținem o imagine-cadru a clasei de elevi în momentul respectiv, iar pe baza raportării acestor imagini, să putem surprinde schimbările care s-au produs de la un moment la altul.

În lumina acestor idei, am inițiat o serie de activități prin care să relievez dimensiunile psihosociale ale clasei de elevi ca grup social, dar, în mod expres, să-mi adaptez stilul didactic și strategiile pe făgașul formării unor orientări și atitudini corecte, lucide, controlate față de sine și față de alții, bazate pe încredere reciprocă, echitate și respectul libertății și demnității umane. Astfel,

pornit de la următoarea ipoteză: se prezumă că se ridică gradul de coeziune a grupului prin organizarea activităților extracurriculare din sfera educației ecologice de către cadrul didactic cu stil democratic, cooperant, care își dezvoltă în timp strategii de management eficient în clasa ca grup social.

Obiectivele propuse în scopul verificării ipotezei au vizat:

- Aplicarea strategiilor didactice de eficientizare a managementului clasei;
- Identificarea unor strategii didactice cu valențe formative și de socializare generate de rezultatele obținute.

În ipostaza de grup social, clasa de elevi este supusă permanent acțiunilor educative conștiente și organizate. Ca urmare, tot ce am întreprins pentru cunoașterea grupului social numit clasă am realizat pe fondul acțiunilor educative exercitate asupra sa. Obiectivul principal al acestor demersuri a fost educarea socializării elevilor, care, implicit, determină gradul de coeziune a grupului. Și cum educația ecologică a copiilor constituie un element primordial în zilele noastre, am încercat, ca prin activitățile extracurriculare pe teme de ecologie, pe care le-am realizat la clasă, să-i determin pe elevii mei să conștientizeze faptul că resursele naturale sunt epuizabile, iar de modul în care noi le administrăm depinde viitorul nostru și al urmașilor noștri.

Voi exemplifica, în continuare, cele afirmate anterior, prin detalierea câtorva conținuturi din cadrul activităților extracurriculare desfășurate cu elevii clasei pe care o conduc, activități pe care le-am reunit într-un “Mic ghid de activități extracurriculare pe teme de educație ecologică”.

ACTIVITATEA 1. Cum și în ce fel are loc fenomenul de reciclare în mod natural?

Concept nou - biodegradabil = ceea ce se descompune în mod natural și devine parte integrantă sau componentă a solului.

Scopul activității: identificarea rolului frunzelor în îmbogățirea solului

Materiale:

- o sapă;
- 4 etichete;
- un marker;
- o pară sau un măr (cotorul);
- o frunză de la o legumă cu frunze mari (varză, spanac, salată verde);
- o pungă de plastic;
- o bucată de polistiren;
- un calendar.

Locul de desfășurare: în curtea școlii, toamna

Timp de implementare - 15 minute activitate practică; 1 lună măsurarea rezultatelor.

Etapele experimentului:

CASA CORPULUI DIDACTIC TULCEA

- Pe cele 4 etichete se va nota cu markerul numele „gunoaielor”.
- În curtea școlii, solul, pe care se va face experimentul, trebuie să fie umed și cald, întrucât acesta descompune gunoiul biodegradabil rapid.
- Se sapă 4 gropițe, suficient de largi și de adânci, pentru a plasa în fiecare cele 4 tipuri de gunoi.
- Se astupă gropile și se marchează fiecare cu eticheta corespunzătoare.
- Se marchează în calendar ziua în care a început experimentul și o zi din luna viitoare, când copiii vor reveni la locul experimentului, la fiecare gropiță, pentru a o săpa din nou pe fiecare.

Întrebări

- Ai găsit toate bucățile de gunoi puse în pământ?
- Care dintre acestea a dispărut sau este pe cale să dispară?
- Care dintre acestea a rămas intactă?
- Care dintre acestea este biodegradabilă?
- Care dintre acestea sunt bune pentru Terra?
- Cum puteți voi să schimbați Terra în bine, în ceea ce privește ambalajele și gunoiul?

Evaluare prin strategii didactice interactive – joc “Deșeurile”

ACTIVITATEA 2. Când folosești apă, folosești tot ceea ce conține aceasta!

Subtema 2. Când folosim apă, folosim tot ce conține!

Știi că noi chiar “mâncăm” apă? Este un fapt adevărat! Apa este în interiorul recoltelor pe care noi le creștem pentru hrană.

Ce se întâmplă dacă apa pe care o folosim la recolte este poluată?

În această activitate veți vedea cu câtă ușurință poluarea poate pătrunde în apă, mâncare și apoi în corpul nostru.

Timp - pregătire - 15 minute; 4 - ore - activitate

Materiale:

- un pahar;
- apă de la robinet;
- colorant alimentar (roșu sau albastru);
- un cuțit;
- 1 rădăcină de țelină cu frunze proaspete.

Ce trebuie să faci:

- Umple paharul cu apă de la robinet.
- Adaugă 2-3 picături de colorant alimentar. Observă cum se împrăștie prin apă. Poluarea se împrăștie prin apă exact ca și picăturile de colorant.

- Spală țelina, îndepărtează frunzele.
- Fii foarte prudent, folosește cuțitul pentru a tăia partea de jos a țelinei.
- Pune țelina în paharul umplut cu apă în care ai pus picăturile de colorant.
- Lasă țelina în pahar cel puțin trei ore, eventual chiar și peste noapte.
- Când timpul a expirat, scoate țelina din apă.
- Folosește cuțitul și îndepărtează partea de jos a tulpinei.
- Fă acest lucru de mai multe ori.

Evaluare orală pe bază de întrebări:

- Cât timp ai lăsat țelina în apă?
- Înainte de a o introduce în apă, cum arăta aceasta?
- Când ai tăiat bucățele din ea, ce ai observat?
- Colorantul alimentar este exact ca și poluarea care pătrunde în apă. Dacă acesta s-a împrăștiat în toată tulpina, ce s-ar fi întâmplat dacă apa ar fi fost poluată cu alte substanțe decât colorantul alimentar?
- Ce-ți spune acest lucru despre poluarea apei?

Evaluare prin strategii didactice interactive - metoda Cubul

Pe fiecare față a cubului sunt scrise verbele *DESCRIE*, *COMPARĂ*, *ASOCIAZĂ*, *ANALIZEAZĂ*, *APLICĂ*, *ARGUMENTEAZĂ*. Clasa se împarte în 6 grupe, fiecare dintre ele examinând tema din perspectiva cerinței de pe una din fețele cubului.

- **Describe** cum arată țelina după ce a stat în apă cu colorant!
- **Compară** cele două rădăcini de țelină! Ce poți spune despre ele?
- **Asociază** – După ce ai observat țelina din colorant, gândește-te și scrie ce activități poate desfășura fiecare dintre voi pentru a împiedica poluarea apei?
- **Analizează** bucățile din țelina care a fost pusă în colorant?
- **Aplică** - Colorantul alimentar este ca și poluarea care pătrunde în apă. Dacă acesta s-ar fi împrăștiat prin toată tulpina, ce s-ar fi întâmplat dacă apa ar fi poluată cu alte substanțe decât colorantul?
- **Argumentează** – Ce-ți spune acest lucru despre poluarea apei?

ACTIVITATEA 3 – Creează ploaie acidă în propria bucătărie!

Știi că ploaia acidă a distrus mulți copaci pe Terra, în special în ultimii 20 de ani? Ea este cauzată de poluarea aerului. Când ploaia curată cade prin aer poluat, apa de ploaie devine poluată.

Prin experimental următor veți afla ce înseamnă, de fapt, ploaie acidă!

Timp - 20 minute; activitate 2 – 4 zile

Materiale:

CASA CORPULUI DIDACTIC TULCEA

- 6 etichete;
- un marker;
- 3 borcane mari cu capac;
- o cană gradată;
- o sticlă cu oțet sau cu zeamă de lămâie;
- apă de la robinet;
- 3 ghivece mici care vor fi sacrificate în numele științei.

Ce trebuie să faci:

- Scrie pe 2 dintre etichete „puțin acid”. Lipește una dintre aceste etichete pe un borcan.
- Varsă 75 ml de oțet / zeamă de lămâie în borcan, apoi umple borcanul cu restul de apă.
- Etichetează o plantă - “puțin acid”.
- Scrie pe alte două etichete “mult acid”. Pune o etichetă pe cel de-al doilea borcan.
- Varsă o cană de oțet / zeamă de lămâie în borcan, apoi umple borcanul cu restul de apă.
- Etichetează a doua plantă - “mult acid”.
- Scrie 2 etichete ”apă de la robinet” și pune una din ele pe al treilea borcan.
- Umples ultimul borcan cu apă de la robinet.
- Etichetează ultima plantă “apă de la robinet”.
- Poziționează plantele una lângă cealaltă, astfel încât să primească aceeași cantitate de lumină solară.
- La fiecare 2 – 4 zile udă plantele cu soluția corespunzătoare fiecăreia.
- Scrie ce vezi și când vezi.

Evaluare orală pe bază de întrebări:

- Ce i s-a întâmplat fiecărei plante?
- Ce s-a întâmplat cu culoarea frunzelor?
- Tulpina plantei s-a schimbat? Cum?
- Care plantă s-a schimbat cel mai mult?
- Plantele din comunitatea ta arată semne de “ploaie acidă”?
- Cum poți să previi ploaia acidă?

Conținutul fiecărei activități desfășurate cu elevii mei validează faptul că strategiile didactice interactive oferă ocazii benefice de organizare pedagogică a unor activități facile și plăcute, cu un pronunțat caracter activ-participativ din partea elevilor, cu posibilități de cooperare și de comunicare eficientă. Folosirea sistematică a metodelor interactive, presupune desfășurarea unor relații de comunicare eficientă și constructivă, în cadrul cărora, elevii obțin beneficii în planurile cognitive, afectiv-motivațional, atitudinal, social și practic-aplicativ. Achizițiile dobândite de elevi, atât din sfera cognitivă (cunoștințe, abilități, capacități), cât și din sfera comportamentală, cu contribuții la

dezvoltarea personalității acestora, la protejarea conștiință de către aceștia a mediului înconjurător, achizițiile dobândite prin aceste strategii interactive și-au demonstrat stabilitatea și trăinicia în timp.

Prof. Anișoara PRUNARU

Liceul Teoretic “Ion Creangă” Tulcea

Bibliografie

1. Bocoș, M. *Cercetarea pedagogică. Suporturi teoretice și metodologice*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003.
2. Cerghit, I. *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri, strategii*, Editura Polirom, Iași, 2008.
3. Constandache, M. *Profesionalism și competență în cariera didactică*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2006.
4. Dragu, A.; Constandache, M.; Petre, C. *Ghid metodologic pentru activitatea de practică pedagogică*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2010.
5. Dragu, A.; Cristea, S. *Psihologie și pedagogie școlară*, Ovidius University Press, Constanța, 2002.
6. Drăgan, I.; Nicola, I. *Cercetarea psihopedagogică*, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1993.
7. Harwood, R.; Miller, S. A.; Vasta, R. *Psihologia copilului*, Editura Polirom, Iași, 2010.
8. Iucu, R. B. *Managementul clasei de elevi. Aplicații pentru gestionarea situațiilor de criză educațională*, Editura Polirom, Iași, 2006.
9. Lazăr, V.; Cărășel, A. *Psihopedagogia activităților extracurriculare*, Editura Arves, 2007.
10. Nicola, I. *Tratat de pedagogie școlară*, Editura Didactică și Pedagogică R. A., București, 1996.
11. Potolea, D. *Stilurile pedagogice: dimensiuni structurale și incidente în procesele de învățare la elevi*, București: Revista de Pedagogie nr.12, București, 1987.
12. Sălăvăstru, D. *Psihologia educației*, Editura Polirom, Iași, 2004.
13. Sursa imaginilor: www.google.com